

12.6.2017

UNIVERSITY OF
EASTERN FINLAND*Itä-Suomen
yliopisto*JOENSUU
Yliopistokatu 2
PL 111, 80101 JoensuuKUOPIO
Yliopistonrata 1
PL 1627, 70211 KuopioSAVONLINNA
Kuninkaankartanonkatu 5-7
PL 86, 57101 Savonlinnauef.fi**Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi työterveyslaitoksen toiminnasta ja rahoituksesta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta (STM1990/2017)**

Itä-Suomen yliopisto kiittää mahdollisuudesta lausua luonnoksesta "Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi työterveyslaitoksen toiminnasta ja rahoituksesta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta".

Lausuttavana on hallituksen esitys eduskunnalle (luonnos 11.5.2017) laiksi työterveyslaitoksen toiminnasta ja rahoituksesta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta, jonka turvin tuetaan työterveyshuollon erikoislääkärikoulutusta. Vastaava laki säädettiin ensimmäisen kerran neljän vuoden ajanjaksolle vuonna 2005 (muutoslaki) ja uudelleen vuosina 2009 ja 2013 (rahoituslaki). Lakia ehdotetaan nyt muutettavaksi siten, että siihen lisättyjä työterveyshuollon erikoislääkärikoulutuksen rahoitusta koskevia määräaikaista säännöksiä jatkettaisiin entisin sisällöin vuodeksi 2018, jonka aikana selvitettäisiin työterveyshuollon erikoislääkärikoulutuksen rahoituksen yhtenäistäminen muun erikoislääkärikoulutuksen rahoituksen kanssa. Esitys vuoden mittaisesta laista on ristiriidassa perusteluteksteissä kuvattujen pitkäjänteisten vuoteen 2030 ulottuvien määrällisten ja laadullisten koulutustavoitteiden kanssa, ottaen huomioon, ettei työterveyshuollon palvelujärjestelmän integraatio muun sote-palvelujärjestelmän kanssa toteudu sote-uudistuksen ensi vaiheessa vuoden 2019 alusta.

Esityksen yleisperusteluissa on seikkaperäisesti kuvattu työterveyshuollon erikoislääkärikoulutuksen koko yhteiskuntaa hyödyttävä tarve, erillisrahoituksen myönteiset kokemukset ja ilman erillisrahoitusta vallitseva voimavarojen niukkuus. Työterveyshuolto on avainasemassa pyrittäessä työurien pidentämiseen, osaamisia tarvitaan huolehtimaan työikäisen väestön terveyden ja työkyvyn säilyttämisestä työelämän ja terveydenhuollon rajapinnassa. Kilpailukykysovimuksen myötä työterveyshuollon kohderyhmään kuuluvat uutena myös irtisanotut työntekijät, joiden työllistymiskyvyn tukeminen on jälleen uusi tehtävä ja hallittava osaamisalue työterveyshuollossa. Viime vuosina työterveyslääkäreille on asetettu uusia säädöspohjaisia tehtäviä pitkittyneiden sairauspoissaolojen vaihtoehtojen kartoittamisesta työuraeläkkeen arviointiin. Säädöspohjaiset tehtävät edellyttävät spesifejä osaamisia, jotka eivät riit-

12.6.2017

UNIVERSITY OF
EASTERN FINLAND*Itä-Suomen
yliopisto*JOENSUU
Yliopistokatu 2
PL 111, 80101 JoensuuKUOPIO
Yliopistonrata 1
PL 1627, 70211 KuopioSAVONLINNA
Kuninkaankartanonkatu 5-7
PL 86, 57101 Savonlinna*uef.fi*

tävällä tasolla sisälly lääkäreiden peruskoulutukseen. Myös Asetus hyvästä työterveyshuoltokäytännöstä (HTTHK, 708/2013) edellyttää kokopäiväiseltä työterveyslääkäriltä erikoislääkärin pätevyyttä.

Työterveyshuollon erikoislääkärikoulutuksen erillisrahoituslakijärjestely syntyi 2000-luvun alussa tarpeesta nostaa valmistuvien erikoislääkärien määrä noin 20 - 25:stä/v noin 45 - 50:een/v. Suurimpana esteenä valmistuvien määrän nostamiselle oli Työterveyslaitospalvelun aiheuttama pullonkaula. Erillisrahoituslaki on mahdollistanut aiemman vuosittaisen noin 25 sijasta noin 45-50 erikoistujan 6 kk pakollisen palvelun suorittamisen Työterveyslaitoksen toimipisteissä eri puolilla Suomea.

Erillisrahoituksella on edistytty vaikean erikoislääkärivajeen korjaamisessa, mutta vielä on matkaa asetuksen edellyttämien pätevyysvaatimusten saavuttamiseen, kuten perustelutekstissä kuvataan. Eläköitymisodotukset huomioiden on nykyinen erillisrahoitukseen perustuva koulutettavien työterveyshuollon erikoislääkärien määrä sopusoinnussa esitetyn vuosittain valmistuvien työterveyshuollon erikoislääkärien tarpeen (44/v) kanssa vuoteen 2030 ulottuen. (STM:n Raportteja ja muistioita 2016:57)

Koulutuksen laadun näkökulmasta on erillislainsäädännöllä mahdollistettu toimiva ja tehokas työterveyshuollon erikoislääkäreiden koulutusjärjestelmä viiden yliopiston, kentän koulutuspaikkaverkoston sekä Työterveyslaitoksen kesken. Vuonna 2015 julkaistun ulkoisen arvioinnin mukaan työterveyshuollon erikoislääkärikoulutus edustaa kehittynyttä toimintamallia, jolla on annettavaa, kun erikoislääkärikoulutusta kokonaisuutena maassamme uudistetaan (STM raportteja ja muistioita 2015:11). Erillisrahoituksen turvin rakennetun järjestelmän valtakunnallinen kattavuus tukee erikoislääkärien saatavuutta koko maahan. Se myös tukee osaamisten kehittämistä ajankohtaisiin tarpeisiin.

Työterveyshuollon oppialan sisällöistä, alkaen työlääkätieteestä ulottuen työelämän rajapinnassa tärkeisiin muihin sisältöihin, ei ole saatavilla koulutusta vastaavalla tavalla kuin lääketieteellistä koulutusta on saatavilla sairaaloiden klinikoilla. Työterveyshuollon virtuaaliyliopiston (www.tthvyo.fi) yhteisellä alustalla tätä vajetta on pystytty tehokkaasti kompensoimaan viiden yliopiston ja Työterveyslaitoksen asiantuntemuksen työnjakoja hyödyntäen.

12.6.2017

UNIVERSITY OF
EASTERN FINLAND*Itä-Suomen
yliopisto*JOENSUU
Yliopistokatu 2
PL 111, 80101 JoensuuKUOPIO
Yliopistonranta 1
PL 1627, 70211 KuopioSAVONLINNA
Kuninkaankartanonkatu 5-7
PL 86, 57101 Savonlinnauef.fi

Erikoislääkärikoulutuksen prosesseja ja rahoitusta ollaan uudistamassa samanaikaisesti uudistuvan sote-järjestelmän yhteydessä. Sote-uudistuksen yhteydessä on sovittu, että työterveyshuolto liittyy mukaan vasta myöhemmin erikseen tarkentuvana ajankohtana. Työterveyshuollon palveluista sovitaan työelämän osapuolten kanssa, työnantajat tilaavat ne kustannuksellaan työntekijöilleen, toiminta ja sen korvaukset toteutuvat sote-rahoituksen ulkopuolella, ja työnantajilla on useita vaihtoehtoja palvelujen tuottajan valintaan. Kun näissä olosuhteissa yhteiskunnallisesti tärkeän alan erikoislääkärikoulutuksen toteutus vaatii spesifiä ohjausta, neuvontaa ja seurantaa, vaatii sen yhtenäistäminen muuhun erikoislääkärikoulutukseen välttämättä riittävää siirtymäaika.

Tuntuukin erikoiselta, että lakiesitys on tarkoitus antaa koskemaan vain vuotta 2018, kun asiaa on valmisteltu nelivuotiskaudelle ja esityksen yleisperusteluissakin (s.8) on mainittu, että määräraha sisältyy valtiontalouden kehyksiin 2018 - 2021 (momentti 33.70.51 Valtionapu Työterveyslaitoksen menoihin). Jotta yli 10 vuoden aikana pystytettyä, toimivaa koulutusjärjestelmää ei romutettaisi tulevien uudistusten ylimenokautena, tulisi laki ulottaa aiempien lakien tapaan neljäksi vuodeksi eteenpäin vuoden 2021 loppuun. Tänä aikana on realistista kyetä kartoittamaan mahdollisuudet yhtenäistää työterveyshuollon erikoislääkärikoulutuksen rahoitus osaksi muuta uudistuvaan Sote-järjestelmään sisällytettävää erikoislääkärikoulutuksen rahoitusta. Jos tässä ei onnistuta, johtaa se pahentuvaan työterveyshuollon erikoislääkäripulaan ja vaikeuttaisi merkittävästi asetettujen yhteiskunnallisten tavoitteiden saavuttamista työurien pidentämiseksi. Koko maassa työterveyshuoltoon on erikoistumassa yli 800 lääkäriä, joista Itä-Suomen yliopistossa on yli 100 erikoistujaa. Heidän käytännön koulutuksensa tapahtuu yliopiston kanssa sopimuksen tehneissä 35 koulutusyksikössä, joissa toimii 45 yliopiston hyväksymää kouluttajalääkäriä. Näistä koulutusyksiköistä noin 70 % on yksityisen terveystalouden tuottajan ylläpitämiä ja siten koulutuskorvausten osalta tämän lainsäädännön piirissä. Rahoituslaki on mahdollistanut yhden täysiaikaisen klinisen opettajan palkkaamisen työterveyshuollon erikoislääkärikoulutukseen vuodesta 2007 alkaen. Lisäksi rahoituslaki on mahdollistanut yliopistojen yhteisen virtuaaliyliopiston kehittämisen, jossa Itä-Suomen yliopistolla on ollut merkittävä rooli. Käytännössä yksi täysiaikainen verkkopedagogi on työskennellyt useamman vuoden virtuaaliyliopiston kehittämis- ja ylläpitotehtävissä määrärahan turvin. Ilman näitä resursseja työterveyshuollon erikoislääkärikoulutus ei nykyisessä laajuudessa onnistuisi.

12.6.2017

UNIVERSITY OF
EASTERN FINLAND*Itä-Suomen
yliopisto*JOENSUU
Yliopistokatu 2
PL 111, 80101 JoensuuKUOPIO
Yliopistonrata 1
PL 1627, 70211 KuopioSAVONLINNA
Kuninkaankartanonkatu 5-7
PL 86, 57101 Savonlinna*uef.fi*

Yhteenvetona voi todeta, että nykyiselle erillisrahoituslaille 1198/2013, joka on voimassa vuoden 2017 loppuun, tarvitaan jatkoa vuosille 2018 – 21 sote-uudistuksen ja erikoislääkärikoulutuksen kokonaisuudistuksen toimeenpanon ylimenoajaksi. Tänä aikana tulee kartoittaa mahdollisuudet yhtenäistää työterveyshuollon erikoislääkärikoulutuksen rahoitus muun erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutuksen rahoituksen kanssa, kuten Erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutuksen valtakunnallisessa toimenpideohjelmassa vuosille 2017–2019 esitetään (STM:n raporteja ja muistioita 2016:62). Vain vuoden 2018 kattava siirtymäaika on väistämättä liian lyhyt, ja toimintojen alasajo huomioiden uhkaa romuttaa yli 10 vuoden aikana rakennetun toimivaksi osoittautuneen koulutusjärjestelmän.

Dekaani

A blue ink signature of Hilikka Soininen.
Hilikka Soininen